

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

×

Nro 3 • Perjantaina 8. helmikuuta 2008

59. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 22 %)

Tammikuun 27. Pöytäkirja 1918 kolmen veturin vetämä juna toi Leninin Venäjältä aseita ja ammuksia sekä sotilaita punakaartilaisien avuksi. Viipurin eteläpuolella Kämärällä Karjalan maalaispataljoonan vapaaehtoiset miehet estivät taisteluissa tuhosiin junalastien tuloon Suomeen. Aarno Karimon piirros kirjasta Karjalan nousu 1918.

Sivuillamme TÄNÄÄN mm.

Sylvia Jaakola 1912-2008 3
Eino Orpana: Ison Vihan jälkeen..... 4
Kurkijokelaisuuden säilyttäminen, osa 2.....5
Eino Heikinmaa: Sota-aika, osa 8...6-7
Arvi Heinonen: Meidän mummo..... 7
Tonttien sukutapaaminen..... 8

Seuraavat Kurkijokelaiset ilmestyvät 22.2., 29.2., 14.3., 28.3., ...

Vapausssota Karjalassa

Sodan alkamisesta 90 vuotta

”Vuonna 1918 tammikuun 21. päivän illalla nukkumaan mennessäni tuli tieto, että nyt olis lähdeittävä liikkeelle ja olis otettava parin päivän muona mukaan. Niin läksimme matkalle”, kertoo eräs talollinen lyhyessä selostuksessaan, jonka otsikkona on *Sotaretki*. Valokuvan takasivulle hän oli kirjoittanut sanat: ”Tuomas Meronen Kirvusta. Jumalan rakkauden, Isänmaan hädän ja kotini turvan puolesta.”

Nämä koruttomat sanat selittävät paljon. Niihin sisältyvät syy, tarkoitus ja teko.

Joulukuun 6. päivänä 1917 Suomen eduskunta oli hyväksynyt senaatin laatiman itsenäisyysjulistuksen äänestyksessä äänin 100-88. Suomen itsenäistyminen oli pelkkä julistus, joka ei välittömästi tuonut suomalaisille aikaisempaa suurempaa valtiollista vapautta. Tähän oli keskeisenä syynä maassa ollut venäläinen miehitysarmeija. Ennen vapausssodan alkua maassamme oli noin 55 000 venäläistä sotilasta, joista huomattava osa oli Viipurissa ja Etelä-Suomen alueella.

Pietarin läheisyydestä johtuen maassa laittomasti olevien kurittomien venäläisten sotilasjoukkojen ja heihin yhtyneiden punakaartilaisien toimesta oli suoritettu murhia ja raakoja veritekoja. Kun laittomuudet ja Venäjältä tulleet aselähetykset lisääntyivät ja tilanne muuttui kestä-

mäksi, pyysivät Viipurin suojeluskunnat maakunnasta apua järjestyksen palauttamiseen Viipurin alueella. Kutsun saatuaan lähti tammikuun 21. päivänä Karjalan pitäjistä noin 700 miestä käsittävä maalaispataljoona rauhoittamaan kiristynyttä tilannetta. Sortavalan suunnasta kulkevaan junaan nousivat vapaaehtoiset, joista kirvulaisia oli 82 miestä.

Maalaispataljoona marssi Viipurin eteläpuolelle ja joutui välittömästi Säiniöllä ja Kämärällä ankariin taisteluihin. Pietarin suunnasta monien veturien vetämät ase- ja ammusjunat bolsevikkien toimesta toivat uhkaavaa tuhoa Suomeen junalasteittain. Karjalaisen hurjanrohkea marssi leijonan kitaan ja vaaran torjuminen oli ”uskottoman rohkea teko”, kuten Mannerheim myöhemmin totesi.

Ratkaiseva vapaustaistelu

Maalaispataljoonan toiminnan vaikutus muodostui merkityksellisesti suureksi sekä omaan maakuntaan että koko vapausssodan kuluun. Maalaispataljoonan yllättävä marssi Viipuriin aiheutti sen, ettei enempää ase- ja ammusjunia tuotu Pietarista Suomeen. Sodan kestäessä pataljoonan miehet taistelivat kaikilla Karjalan rintamilla.

Se vapaustaistelu suoritettiin kokonaan omin voimin ja omilla keinoilla hankittuun aseisiin. Mukana olleet eivät teoillaan kerskuneet. Isänmaan hätä oli suuri, omatunto ja velvollisuus

käski lähtemään. Kukaan ei tarttunut aseeseen oman edun, kunnian, maineen tai palkan vuoksi. Silloin muutettiin todellisuudeksi itsenäisyysjulistuksen paperille kirjoitetut sanat.

Kohtalon tutkimaton, salattu käsi pani karjalaiset etuvartioheimon paikalla jälleen kulkemaan isänsä jälkiä. Vapausssodan katsotaan alkaneen tammikuun 22. päivänä, maalaispataljoonan Viipuriin marssin päivänä. Sodan syytminen

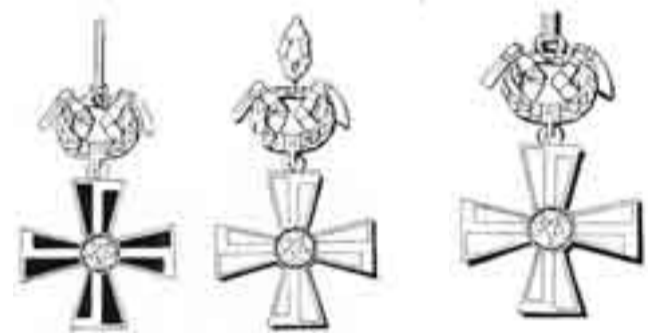
muualla Suomessa vasta kuusi päivää myöhemmin ei muuttanut eikä helpottanut Vuoksen varsille jo tällöin keskittyvää taistelua.

Suomi voitti itsenäisyyden

Vapausssodan rintama Pohjanlahdesta Laatokkaan taisteli päämääränään yhteinen isänmaa. Suurin kunnia kuuluu valkoisen armeijan ylipäällikölle, joka johdatti tämän pitkän rintaman voittoon, sekä Suomen jääkäreille, jotka olivat jo vuosia aikaisemmin kulkeutuneet vierasalle maalle oppiakseen sotataitoja ja jota ilman taistelu olisi päättynyt tappioon. Hyvin mahdollisesti sitä ei olisi voitu edes

Kirvulaisia vapausssotureita ja rintamanaisia. Vasemmalla Vapausssodan Kirvun Rintamamiesyhdistyksen puheenjohtaja Juho Jaakonsaari.

Vapaudenristin ritarikunnan kaularisteistä vasemmalla Vapaudenristin 1. luokan Mannerheim-risti ja oikealla 1. luokan Vapaudenristi miekkoinen tammenlehvän kera. Taitelija Akseli Gallen-Kallela lisäsi niihin Mannerheimin käskystä Karjalan vaakunan käsivarret.

Akseli Gallen-Kallela suunnitteli Vapaudenristin suurristi, jossa Mannerheimin vaatimuksesta Karjalan vaakunan käsivarret.

alkaakaan. Lauri Pelkonen Kannaksen Pyhäjärveltä oli ensimmäinen vapausssodassa 21. tammikuuta Luumäellä kaatunut jääkäri.

Maalaispataljoonan marssi Viipuriin sai arvoisensa kunniaakaan jatkoon. Lähes kolme kuukautta Karjalan vapaaehtoiset puolustivat Vuoksen rintamaansa kovissa, sitkeissä taisteluissa aina ylivoimaista ja enimmäkseen venäläistä vihollista vastaan. Vihollinen ei kertaakaan päässyt edes näkemään Vuoksen rantaa.

Ylipäällikön tunnustus

Vapausssodan vielä jatkussa perustettiin Suomeen Vapaudenristin ritarikunta. Sen tunnuksen eli vapaudenristin yläpuolelle voiton seppeleen sisään asetettiin ylipäällikkö Mannerheimin nimenomaisesti vaatimuksesta Karjalan ikivanhan vaakunan taistelevat käsivarret.

Valkoisen kenraalin Karjalan vapaaehtoisille antama tunnustus oli kaunis ja suuri. Vapaudenristin ritarikunta perustettiin 4.3.1918 C. G. E. Mannerheimin aloitteesta. Vuosina 1918-1919 ritarikunnan

kunniamerkkejä jaettiin noin 28 000 kappaletta.

Tarton rauha

Suomi taisteli vapaudettaan, joka sinetöitiin rauhansopimuksena Neuvostoliiton kanssa Tartossa vuonna 1920. Silloin Suomen tasavallan hallitus ja Venäjän Sosialistisen Neuvostoliiton hallitukset allekirjoittivat rauhansopimuksen, jonka 1. artikla kuuluu: ”Rauhansopimuksen voimaantuloa lakkaa sotatila sopimusvaltioiden välillä ja molemmat valtiot sitoutuvat vastedes ylläpitämään keskinäistä rauhantilaa ja hyvää naapuruutta.”

Yli neljä kuukautta kestäneissä neuvotteluissa sovittiin yksityiskohtaisesti valtakuntiemme rajat. Itsenäisen Suomen itärajaksi vahvistettiin vuonna 1811 Aleksanteri I:n määräämä historiallinen Suomen suuriruhtinaskunnan ja Venäjän rajalinja.

Soini Hämäläinen

Lähde: Karjalan nousu 1918, Aarno Karimo (ilm. 1938)

Itsenäisen Suomen uhrin

Mäntsäläläinen kunnallisneuvos Soini Hämäläinen, joka on joutunut lähtemään evakkoon Kirvusta, kirjoittaa lehdessämme vapaussodasta, jonka alkamisesta tuli viime kuussa kuluneeksi 90 vuotta. Hän tähdentää toimitukseen lähettämässään kirjeessä, että karjalaiset vapaaehtoiset lähtivät nimenomaan vapaussotaan, eivät sisällissotaan eivätkä kansalaissotaan. Karjalaiset, joiden joukossa oli niin kurkijokelaisia kuin kirvulaisiakin, lähtivät vapauttamaan Suomea vieraan vallan alaisuudesta eli hankkimaan Suomelle itsenäisyyttä. Hän kirjoittaa: "Viime aikoina Suomen lehdistössä ja televisiossa on kerrottu vain sisällissodasta, jota todellisuudessa käytiin vain Suomen kartanoitten alueella. Sisällissodalla ei hankittu itsenäisyyttä, sisällissotaan osallistuneet tappelivat vain keskenään Neuvostoliiton kiihottamana ja tukemana."

Kansalaissota, luokkasota, vapaussota, sisällissota, punakapina. Vuoden 1918 taisteluilla on monta nimeä. Suomen historian traagista, kansan kahtia jakanutta ja syvät arvet jättänyttä ajanjaksoa edelsivät vuoden 1917 lakot ja mielenosoitukset kahdeksan tunnin työpäivän puolesta. Ensimmäisen maailmansodan ai-

heuttama epävakaa tilanne, Venäjän vallankumous ja elintarviketuonnin loppuminen Venäjältä, niiden seurauksena elintarviketila ja työttömyys etenkin eteläisen Suomen asutuskeskuksissa kärjistyivät työväestön mielialoja ja johtivat punakaartien järjestäytymiseen ja aseistautumiseen.

Myös sodan toinen osapuoli järjestäytyi suojeluskunniksi ja valkokaarteiksi. Taistelut puhkesivat eri puolilla maata tammi-kuun lopulla 1918 ja päättyivät huhti-toukokuun vaihteessa saksalaisten joukkojen noustua maihin, jolloin punakaartit hävisivät taistelunsa tai antautuivat. Saksalaisten jääkärien pääjoukko oli tullut Suomeen jo helmikuussa. Apuretkikunta eli Itämeren

divisioona saapui huhtikuun alussa Hankoon. Venäläiset johtivat kapinoita eri puolilla maata ja toimittivat aseita punakaartilaisien käyttöön. Ensin kapinallisilta vallattiin takaisin Tampere, sitten Helsinki ja lopuksi Viipuri. Kaikkiaan 35 kurkijokelaista miestä sai surmansa helmi-heinäkuussa 1917. Suomi ja Neuvostovenäjä solmivat Tarton rauhan 14.10.1920.

Raija Hjelm

"Tasan 90 vuotta sitten 8.2.1918 Ihantalan taisteluissa kaatuivat mm. kurkijokelaiset talollisenpojat 24-vuotias Tauno Karppinen Tervusta ja 21-vuotias Johannes Ahokas Ihojärveltä.

Hartaus sunnuntaiksi 10.2.
1. paastonajan sunnuntai

Paasto on mahdollisuus

Suomalaista luterilaista kristinuskon tulkintaa kuvataan usein ilottomaksi synkistelyksi. Toisin kuin ihmisen kokonaisvaltaisesti huomioon ottavat, tunteisiin ja kokemuksiin vetoavat kristilliset ja muut uskonnolliset perinteet, suomalainen luterilaisuus nähdään tunnelmaltaan mollivoittoisena. Ihmisen syntyisyyden korostaminen, katumuksesta ja kärsimyksistä puhuminen koetaan raskaaksi. Ja uskon pitäisi kuitenkin olla iloinen asia.

Olemme laskeutuneet paastonaikaan. Antaako paasto erityisen mahdollisuuden kieriskellä synnintunnossa ja katumuksessa? Pitääkö jostain luopua ja keskittyä vain hengellisen elämän kysymyksiin?

Paastonaikaa on perinteisesti sanottu oman itsensä tutkimisen ajaksi, johon liittyy ajatus vauhdin hiljentämisestä, pysähtymisestä ja rauhoittumisesta. Näitä tekijöitä me jokainen kaipeamme ja tarvitsemme. Ihmiselämän syvin tarkoitus on jossain muualla kuin tuottavuudessa ja suorittamisessa, joita meiltä niin usein vaaditaan. Paastonaika onkin mahdollisuus.

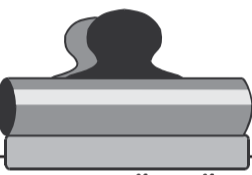
Pääsäiseen valmistava paastonaika on ennen kaikkea mahdollisuus pysähtyä kuuntelemaan omaa itseään ja vierellä kulkevaa lähimmäistä. Osaammeko käyttää hyväksi tämän mahdollisuuden? Oman itsensä ja oman elämänsä miettiminen ei ole helppoa. Joudumme ottamaan sen riskin, että näemme itsesämme jotain sellaista, joka ei ole miellyttävä meitä. Emme ehkä olekaan niin hyviä ihmisiä kuin mitä helposti uskottelemme.

Omassa elämässä kulkevien synkkien varjojen näkeminen saattaa pelottaa. Toisaalta epämiellyttävienkin asioiden tunnistaminen voi olla vapauttavaa ja elämälle rehellistä. Meidän ei myöskään tarvitse kohdata tummiakaan varjoja yksin. Jumala on ihmisen vierellä. Paastonaikana Jumala tulee erityisellä tavalla lähelle ihmistä. Hän kohtaa meidät kaikessa inhimillisyydessä, koska kiusaukset ja elämän pimeät puolet olivat läsnä myös Jeesuksen elämässä. Jumalalle mikään inhimillinen ei ole vierasta.

Kärsimystä ei voi sulkea elämän ulkopuolelle. Sitä ei tarvitse ihannoida, mutta se on väistämätön osa ihmisen elämää kaikkialla maailmassa. Elämä ei ole vain duuria, vaan mollisävelmätkin kuuluvat siihen. Kristinuskon, myös suomalaisen luterilaisuuden ydinviesti on siinä, että pimeimmänkin synkkyuden keskellä on toivo, koska Jumalan on läsnä ja rakastaa ihmistä. Eikö se ole ilon ja kiitoksen aihe? Myös paastonaikana.

Olli-Pekka Silverhuth

Kirjoittaja on Hampurin Merimieskirkon johtaja ja merimiespastori.

NIMIPÄIVÄT

pe 8.2.	Laina
la 9.2.	Raija, Raisa
su 10.2.	Elina, Ella, Ellen, Elna
ma 11.2.	Talvikki
ti 12.2.	Elma, Elmi
ke 13.2.	Sulo, Sulho
to 14.2.	Voitto, Valentin, Tino, Ystävänäpäivä
pe 15.2.	Sipi, Sippo
la 16.2.	Kai
su 17.2.	Väinö, Väinämö
ma 18.2.	Kaino
ti 19.2.	Eija
ke 20.2.	Heli, Helinä, Heljä, Hely
to 21.2.	Keijo

Vauvauutisia

Pikkusisko Saanalle, Nealle ja Monalle 23.1.2008
Loimaalla
Ensimmäiset mitat
3 550 g ja 49,5 cm

Taina (o.s. Pullinen) ja Sulho Lehto

Tainan äiti Airi Pullinen (o.s. Heinonen) on kotoisin Kurkijoen Haapavaarasta.

Julia Holm Raumalta

Rakkaat Onnittelut 8-vuotiaalle Julialle ja menestystä alkaneelle koulutielle!

Toivottavat Noora-sisar, kummit, isovanhemmat, serkut, äiti ja isä sekä paras koulukaveri Elina.

Kokouksia

Hiitolan Pitäjäsela ry:n sääntömääräinen kevätkokous

pidetään tiistaina 4.3.2008 klo 18, Porissa, Tuomarink. 2. Käsitellään sääntöjen määräämät asiat.
Tervetuloa

Hallitus

Loimaan Seudun Karjalaseura ry:n KEVÄTKOKOUS

pidetään keskiviikkona 5.3.2008 klo 19 Nordea Pankin kokoustiloissa, Vesikoskenkatu 13, Loimaa. Esillä sääntöjen määräämät asiat.

Tervetuloa

Hallitus

Kaste-juhlassa 26.1.2008

Valon pilkahdus syksyn pimeyteen, toinen tyttö kun saatiin perheeseen.

Kovin pieni alku ihmisen, olet kuitenkin ihan täydellinen.

Oli paikallaan joka sormen pää. Voisko toivoa enää enempiä?

Saitte lahjan kaikkein kalleimman: terve lapsi ihme on Jumalan.

Käsin hellin aarretta hoitakaa, eihän vastuuta tämän suurempaa.

Tämä aarteenne tänään kastettiin. Nimi Katrina hänelle annettiin.

Olkoon ilo, omni ja siunaus myötä. Tehkää yhdessä tärkeää kasvatustyötä.

Osan saanevat isovanhemmat, jotka kanssanne häntä vaalivat.

Terttu Ketola

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Kuka on Suomen historian pitkäaikaisin ministeri?
2. Minkä kaupungin edustalla sijaitsee Russarön majakka?
3. Missä maamme kaupungissa syntyi ensimmäinen sähkövalo vuonna 1882?
4. Missä kaupungissa Suomen armeijan päämaja sijaitsi vuodenvaihteessa 1939-40?
5. Mikä on Suomen Kuvalehden suorittaman kyselyn mukaan Suomen kielen kaunein sana?
6. Mikä uskonto perustuu tooraan?
7. Mikä merkittävä teos ilmestyi vuonna 1642?
8. Kuka kirjoitti nimellä Juhani Tervapää?
9. Kuinka monen eri maan kansalaisia menehtyi Estonian turmassa vuonna 1994?
10. Miksi salmeksi nimitetään Islannin ja Grönlandin välistä merialuetta?

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

8.2. Yhä runsaampana tul-
koon osaksenne armo ja
rauha, jonka Jumalan ja
meidän Herramme Jee-
suksen Kristuksen tunte-
minen antaa. 2. Piet. 1:2

9.2. Armahda minua, Ju-
mala, armahda minua,
Sinuun minä turvaan.
Minä kätkeydyn siipiesi
suojaan, kunnes myrsky
on ohitse. Ps. 57:2

10.2. Jeesus alkoi puhua
opetuslapsilleen, että hä-
nen oli mentävä Jerusale-
miin ja kärsittävä paljon
kansan vanhimpien, yli-
pappien ja lainopettajien
käsissä. Matt. 16:21

11.2. Pietari veti hänet
erilleen ja alkoi nuh-
della häntä: "Jumala
varjelkoon! Sitä ei saa
tapahtua Sinulle, Herra!"
Mutta hän kääntyi pois ja
sanoi Pietarille: "Västyt-
si tieltäni, Saatana!" Matt.
16:22-23

12.2. Autuas se, joka koet-
telemuksessa kestää. Sen
kestettyään hän on saava
voitonseppeleeksi elämän.
Jumala on sen luvannut
niille, jotka Häntä rakas-
tavat. Jaak. 1:12

13.2. Jokaista kiusaa hänen
oma himonsa; se häntä
vetää ja houkuttelee. Ja
sitten himo tulee raskaak-
si ja synnyttää synnin,
ja kun synti on kasvanut
täyteen mitaan, se syn-
nyttää kuoleman. Jaak.
1:14-15

14.2. Jos teet oikein, voit
kohottaa katseesi, mutta
jos et tee, on synti ovella

vaanimassa. Sinua se
haluaa, mutta sinun on
pidettävä se kurissa. 1.
Moos. 4:7

15.2. Kain kävi veljensä
Abelin kimppuun ja tap-
poi hänet. Silloin Herra
kysyi Kainilta: "Missä on
veljesi Abel?" Kain vas-
tasi: "En tiedä. Olenko
minä veljeni vartija?" 1.
Moos. 4:8-9

16.2. Hän antaa enkeleilleen
käsikyn varjella sinua,
missä ikinä kuljet, ja he
kantavat sinua käsillään,
ettet loukkaa jalkaasi
kiveen. Ps. 91:11-12

17.2. "Jos voit?" vasta-
si Jeesus. "Kaikki on
mahdollista sille, joka
uskoo." Silloin pojan isä
heti huusi: "Minä uskon!
Auta minua epäuskossa-
ni!" Mark. 9:23-24

18.2. Poika jäi makaamaan
elottoman näköisenä, ja
monet sanoivatkin: "Nyt
hän kuoli." Mutta Jeesus
tarttui häntä kädestä ja
auttoi hänet jalkeille, ja
hän nousi. Mark. 9:26-27

19.2. Kuningas Hiskia
sairastui ja oli kuolemai-
sillaan. Silloin profeetta
Jesaja, Amosin poika, tuli
hänen luokseen ja sanoi:
"Näin sanoo Herra: Jär-
jestä asiasi, sillä sinä et
parane vaan kuolet!" 2.
Kun. 20:1

20.2. Minä parannan sinut.
Kahden päivän päästä
voit astua Herran temp-
peliin. Minä lisään sinun
elinpäiviäsi vielä viisitoi-
ta vuotta. 2. Kun. 20:5-6

21.2. Joka luulee seisovansa,
katsokoon, ettei kaadu.
Teitä kohdannut kiusaus
ei ole mitenkään epäta-
vallinen. Jumalaan voi
luottaa. 1. Kor. 10:12-13

Onhan niitä ollut kunnan talvia Etelä-Suomen länsirannikollakin. Kuva on otettu Noormarkussa 1980-luvulla.

Kunno talvet Ei enne tällei

Mihinkäs muuhun se puhe
nykyisin kääntyykään kuin
säähän. Siinä sitä onkin päi-
vittelemistä. Ainakin kuu-
luu usein sanottavan: "Ei
sitä enne tällasii talvii olt."

Vettä tulla lotistaa lähes
joka päivä, joskus muuta-
ma sentti räntää, joka sekin
seuraavana päivänä taas
häviää. Tuulla rymyää ja
melkein pä myrskyää. Tääl-

lä etelässäkään ei enää näy
auringonpilkahdustakaan.
"Kurakaamos" kestää mon-
ta kuukautta.

Kyl enne ol kunno talvet.
Niinhän sitä muistetaan ja
luullaan. Mutta... Satakun-
nan Kansassapa oli tammi-
kuun lopulla kirjoituksia
50 vuoden takaisista tapah-
tumista. Ja miten ollakaan,
pisti silmiini seuraavanlai-

nenkin uutinen.

Tammikuussa täällä
Porin tienoilla jouduttiin
tammikuussa lähes kaikki
hiihtotapahtumat peruut-
tamaan. Ei ollut tarpeeksi
lunta. Vuoden 1958 tammi-
kuussa päätettiin Harjaval-
lan Urheiluseurassa, että
maakuntahiihdot kuitenkin
järjestettäisiin.

Siispä suuri talkoopo-
rukka vain kasaan ja trakto-
rit lunta ajamaan. Oli siinä
käyty läpi kaikki lähialueen
pellot, jotta latu saatiin teh-
dyksi. Lauantai-iltaan men-
nessä oli suururakka valmis,

ja ladut olivat odottamassa
hiihtäjiä. Sitten kävi kui-
tenkin niin, että seuraavana
yönä satoi taivaan täydeltä
lunta. Aamulla oli urheilu-
seuran väellä kova urakka
avata ladut ennen kilpai-
lua.

Kilpailut pidettiin, totta
kai. Lunta vain oli ihan liian
kanssa.

Eivät nuo vuuvet oo vel-
jii keskenää. Vuotetaa vaa
nyt rauhas, kyl se talvi sielt
viel tappaasa näyttää. Sano-
kaa miun sanonii.

Terttu Ketola

Sylvia Jaakola 1912-2008

Sanomalehti Kurkijokelai-
nen on perustettu Loimaal-
la syksyllä 1949. Ensimmäinen
numero ilmestyi marraskuussa
1949. Päätoimittajana tuolloin
oli Toivo Taitonen. Ensimmäisenä
lehden toimistoapulaisena
toimi neiti Sylvia Hämmäläinen.
Näin kertoo Kurki-
Säätiön kymmenvuotishistoriikki.

Sylvia Jaakola o.s. Hämmäläinen
syntyi 30.12.1912 Kurkijoella.
Hän toimi Loimaalla ainakin Kurki-
jokelaisen toimistossa sekä
maanlunastuslautakunnan
konttorissa. Elämäntyönsä
Sylvia teki Loimaan sairaalan
keskuksessa, jossa aikaa
vierähti vuosikymmeniä.

Sylvia Jaakola muiste-
taan Loimaan sairaalassa
vieläkin. Talouspäällikkö
Hyvärinen käytti aikoinaan
hyväkseen Sylvian kaunista
käsialaa ja pyysi tuon tuos-
takin tätä puhtaaksi kirjoit-
tajakseen. Sylvia oli hyvin
tunnollinen työssään ja erit-
täin ystävällinen ihminen.
Hänen hymynsä valaisi mo-
nen työtoverin, asiakkaan ja
ystävän päivää. Hän jäi sairaalasta
eläkkeelle 1970-luvulla.

Sylvia oli naimisissa
taiteilijasisarusten Alpo ja
Pirkko Jaakolan vanhim-

Sylvia Jaakola o.s. Hämmäläinen.

man veljen Juha Jaakolan
kanssa. Kaikki läheiset
jäivät syvästi kaipaamaan
Sylviaa, joka ehti täyttää
vähän ennen kuolemaansa
95 vuotta. Vain viimeiset
elinkuukautensa Sylvia Jaa-

kola vietti vuodeosastolla.
Muuten hän sai olla kotona
aviomiehensä hellässä hoi-
vassa. Sylvia Jaakola pääsi
tuonilmaisiiin 13. päivänä
tammikuuta.

Oikaisu

Kurkijokelaisen edelli-
sen numeron 2/25.1.2008
sivulla 5 kerrotaan Paavo
Vainiosta. Jutun on kir-
joittanut Leena Elonen, ei
Paula Penttilä, kuten jutun
lopussa mainittiin. Toimi-
tus pahoittelee virhettä.

Muistettavaa

Hiihtolan ja Kurkijoen sukututki-
muspiiri kokoontuu to 14.2. klo
18 Karjalatalon Wärtsilä-salissa,
Käpyläkuja 1, Helsinki. Teemana
mm. suku Puputti. Saapua voi jo
klo 15 alkaen. Seuraavat kokouk-
set 13.3. ja 17.4. Tervetulleita ovat
kaikki hiihtolaisia ja kurkijokelaisia
sukuja tutkivat ja tutkimusta aloit-

tavat. Lisätietoja Harri Kekiltä puh.
050-304 1324, sähköposti: harri-
kekki@gmail.com.

Kurkijoen Marttayhdistys ry jär-
jestää teatterimatkan Riihimäen
teatteriin ma 31.3. klo 19 alkavaan
"Anita"-musikaaliin, joka kertoo
Anita Hirvosesta. Myös yhdistyk-
sen ulkopuoliset voivat ilmoittau-
tua Marita Venttolle, puh. (02) 768
3234 tai 050-557 6656.

Vanha kuva Kurkijoelta

Yksi kaunis tyttö voimistelijoiden joukosta poimittuna. Kuva on rajattu ja suurennettu oheisesta ryhmäkuvasta.

Näin upeata oli tyttöjen voimistelu Elisenvaaran yhteiskou-
lussa kotona Kurkijoella. Kuva on Hellikki Mattlarin koko-
elmasta.

Kurkijoen kirkollista elämää Ison Vihan jälkeen

Yleistä

Ruotsissa oli Norrköpingin valtiopäivillä vuonna 1604 päätetty, ettei ketään vieraan uskonnon tunnustajaa suvaita valtakunnassa. Luterilaisesta uskosta luopumisen seurauksena saattoi tuon säädöksen mukaan olla omaisuuden menetys, maasta karkotus ja pahimmassa tapauksessa jopa kuolemanrangaistus. Tuo päätös vaikutti varmasti myös Karjalan kirkolliseen elämään koko 1600-luvun ajan. Toiselta puolen Venäjän kreikkalaiskatolinen kirkko puolusti omaa uskonnollista vakaumustaan alueella.

Tilanne muuttui Ison Vihan jälkeen, jolloin solmittiin Uudenkaupungin rauha. Koko Karjala jäi Venäjän vallan alle. Rauhan ehdoissa oli määräys, että alueella vallitsi vapaa uskonnonharjoitus. Sekä luterilainen että ortodoksinen kirkko määrättiin Pyhän Synodin alaisiksi. Viipurin kirkkoherra Kristian Melartopaeus oli ottanut vuonna 1720 Pietari Suuren käskystä luterilaisen kirkon johdon käsiinsä. Tämä konsistori sai Katarina I:n aikana erityisen virkaanvahvistuskirjan, ja keisarinna Annan aikana vuonna 1732 konsistorin oikeudet vahvistettiin erikoisilla privilegeilla. Mutta jo vuonna 1735 konsistorille tuli määräys lähettää kertomus toimestaan Liivinmaata ja Viroa varten perustetulle oikeus ja juristikollegiolle. Tämä oikeuskollegio piti kiinni Ruotsin kirkkolaista. Nyt papistolle taattiin lain turva ja etuoikeudet.

Kurkijoen kirkkoherroja

Kurkijoen kirkkoherra, fil. kand., arkki diakoni August Hoppenstäng muutti Ison Vihan aikana Rautalammelle. Hänen jälkeensä määrättiin kirkkoherraksi Thomas Licenius, jonka viranhoidosta ei tiedetä mitään. Sen sijaan kappalainen Anders Neglick hoiti seurakuntaa. Hän ehti olla vielä neljä vuotta vakinaisena kirkkoherrana. Vuonna 1728 kirkkoherraksi tuli

Paul Neglick, joka toimi aikaisemmin kappalaisena. Hän tuli tunnetuksi talonpoikien oikeuksien puolustajana lahjoitusmaaisäntiä vastaan. Kreivi Michael Vorontsov sai hänelle varoituksen ja lopulta virasta erottamisen.

Satakunnasta kotoisin oleva räätälin poika Johan Saxberg tuli Viipurin koulun rehtoriksi ja konsistorin asessoriksi sekä vuonna 1758 Kurkijoelle kirkkoherraksi ja lääninrovastiksi. Hän oli oppinut mies, mutta joutui oppiriidan vuoksi eroamaan virastaan. Häntä seurasi vuonna 1785 Käki-salmen kirkkoherra Laurentius Rothenberg, joka kuoli jo 59-vuotiaana.

Työn jatkajaksi tuli vuonna 1792 Johan Adolf Europaeus. Häntä seurasi jo vuonna 1802 Jakob Johan Slotman, joka oli palvellut konsistorin notaarina, Uukuniemen kirkkoherrana ja sitten Kurkijoen kirkkoherrana ja lääninrovastina 44 vuotta.

Slotman ja erikoisesti vuonna 1848 virkaan astunut Gabriel Reinhold Hartman joutuivat kokemaan tulevan yhteiskunnallisen murroksen. Kunnallinen itsehallinto teki tuloaan, ja talonpojat pääsivät vähitellen eroon lahjoitusmaaisäntien holhouksesta. Hartmanin aika kesti vuoteen 1862, joten hänkään ei ehtinyt nähdä valtiopäivien tuomia uudistuksia. Seuraava kirkkoherra (1866-1897), Adolf Emerik Olsoni sai elää tämän muutosten ajan.

Piispallista johtoa

Porvoon piispa valvoi myös Karjalan luterilaisen kirkon elämää. Carl G. Ottelinin valinta Porvoon piispaksi vuosiksi 1838-1864 merkitsi utteraa työtä kirkollisen elämän kuntoon saattamiseksi. Hän oli Kurkijoella vuonna 1840 suorittamassa piispantarkastusta. Piispa kyseli tarkoin kansan lukutaidosta, rippikoulun pidosta, kirkkokurista yms.

Kirkkoherra Slotman oli vielä vuoden 1842 Ottelinin pappeinkokouksessa selvittämässä Kurkijoen seura-

kunnassa piispantarkastuksen jälkeen tehtyjä uudistuksia. Ottelin yhdenmuikaisti tuossa kokouksessa Vanhan Suomen kirkolliset olot muun Suomen kanssa. Piispan huomautukset otettiin huomioon myös viranhaltijoiden elämää koskevien huomautusten osalta.

Vaihteleva kirkkokuri

Kurkijoen kansaa on koeteltu ennen kaikkea joittenkin kappalaisten elämää koskevilla tragedioilla. 1800-luvun alussa kappalainen Fredrik Wilhelm Malmstedt aiheutti seurakunnassa mielihapaa alkoholisoitumisensa ja virkavirheittensä vuoksi. Hänen viranhoidonsa oli niin ala-arvoista, että hänet erotettiin virastaan vuonna 1811.

Malmstedtin seuraaja Karl Josef Europaeus (1815-1839) oli omaksunut edeltäjänsä tavat. Hänetkin erotettiin, ja hän kuoli pian erottamisensa jälkeen. Seuraavat kappalaiset, Gustaf Stråhlman (1841-1852) ja Karl Gustaf Winter (1854-1886) hoitivat tunnollisesti ja säädyllisesti virkansa.

Kirkkokuri koski tietenkin myös seurakuntalaisia. Ison Vihan jälkeen ei niinkään tarvinnut puuttua maksamattomiin pappien palkkoihin kuin hengelliseen elämään osallistumiseen ja oppimiskysymyksiin. Tosin palkkojenkin maksuun jouduttiin puuttumaan, koska Kaarle XI oli antanut privilegioita, joita oli vaikea noudattaa. Muun muassa hautaan siunaamisesta tuli antaa papille palkaksi lehmä, jos talossa oli kuusi tai sitä useampi lehmä. Siten kansa johdatettiin valheelle, sillä kuka nyt olisi tahtonut lehmistään luopua.

Muuten huolehdittiin siitä, että jokaisesta kodista käytiin ahkerasti kirkossa. Laiminlyönnistä seurasi raipaniskuja. Juoppouuden ja aviollisiin riitoihin puututtiin kovalla kädellä. Avioeron saaminen oli suorastaan mahdotonta, mutta elämän piti sujua sopuisasti.

Rovasti Eino Orpana on tutkinut Kurkijoen historiaa muun muassa seurakunnallisesta vinkkelistä. Kuva on otettu Huitisissa Orpanan eläkkeelle jäämispäivänä.

Papisto järjesti kouluopetuksen

Kouluopetuksen hoitamisesta Kurkijoen papisto sai kiitosta. Opetus kehittyi myönteisesti, vaikka lasten vanhemmat olivat hyvin hitaita lähettämään lapsiaan opintielle. Lukutaitoa edistettiin myös raipparangastuksilla. Vanhan Suomen liittyttyä muuhun Suomeen pitäjänkoulut muutuivat kiertokouluiksi. Kylänvanhin, staarosta, piti huolen koulutupien hankkimisesta. Näin saatiin paremmin oppilaat saapumaan opin tielle.

Jaakkima oli kouluopetuksessa edellä Kurkijokea. Tähän vaikutti ennen kaikkea Jaakkiman kirkkoherra Johan Fredrik Berg (1842-1857), joka tuli tunnetuksi muun muassa pyhäkoulujen kehittäjänä. Jaakkimassa innostuttiin myös ammattiopetuksesta. Siellä perustettiin vuonna 1845 maataloudellinen oppilaitos sekä kehruu- ja kutomakoulu. Tämä innosti myös Kurkijoen maatalousharrastuksestaan tunnetut

miehet puuhaamaan omaa maaviljelyskoulua.

Ortodoksinen kirkko

Karjalan ortodoksinen kirkko oli saanut erioikeutensa tiukan luterilaiselta Kaarle XI:n holhoushallitukselta. Eri oikeuksien toteutus tuotti kuitenkin paljon vaikeuksia, koska ortodoksista kirkkoa johdettiin Venäjältä käsin ja sen papit olivat usein venäläisiä. Luterilaiset papit pyrkivät puolestaan kääntämään ortodokseja luterilaisiksi.

Tilanne muuttui vuonna 1721, jolloin Karjala jäi Venäjän hallintaan. Novgorodin metropoliitti otti ensin johdon käsiinsä. Sitten hallinto siirtyi ensin Pietarin piispalle, sitten Karjalan ja Laatokan ja lopuksi Käki-salmen ja Laatokan piispalle. Vuonna 1763 hallinto siirtyi Aunuksen piispalle. Ortodoksinen kirkko alkoi heikentyä vuonna 1812 tapahtuneen Vanhan Suomen siirryttyä muun Suo-

men yhteyteen. Kurkijoella elämä oli aika rauhallista eikä vastakkainasettelua juuri ilmennyt. Seudun ortodoksiset seurakunnat saivat toimia vapaasti aina 1900-luvulle. Seurakuntien jäsenten kerrotaan olleen ahkeria ja hiljaisia, hieman eristyneitä ja omissa oloissaan eläviä.

Kurkijoen kirkot

Ison Vihan jälkeisistä Kurkijoen kirkkorakennuksista on jäänyt vähän tietoja. Vuonna 1768 vanha ja rappeutunut kirkkorakennus palveli Kurkijoen seurakuntaa. Kreivi Vorontsov, joka oli vaativa lahjoitusmaiden omistaja, tahtoi tehdä ennen kuolemaansa veronmaksajilleen hyvän työn ja määräsi vuonna 1767 seurakunnan rakentamaan uuden kirkon. Työn toteutti luultavasti Tuomas Suikkanen, joka oli kuuluisa kirkkojen rakentaja.

Asiakirjat kertovat, että 1800-luvun alussa kirkossa tehtiin pieniä korjauksia. Perusteellisempi korjaus tehtiin 1830 ja 1840-lukujen taitteessa. Korjauksiin osallistui myös Semen Vorontsovin tytär, kreivitär Katarina Pembroke.

Kreivittären tilanhoitaja ilmoitti, että kreivitär oli luvannut 2000 paperiruplaa korjaustöihin. Hän lisäsi tähän summaan vielä oman osansa. Korjaustöitä olivat suorittamassa muun muassa Antti Torikka, Antti Kuokkanen, Antti Kuosa, Pekka Häkli, Pekka Jakonen, Israel Miikkulainen, Juho Lajunen, Antti Siira ja Juha Heimonen.

1870-luvulla rakennettiin Kurkijoelle Frans Sjöströmin piirustusten mukaan uusi kirkko. Se valmistui vuonna 1880. Siitä tehtiin vuonna 1905 lämmitettävä. Vuonna 1891 kirkkoon hankittiin J. A. Zachariassenin tekemät 16-äänikertaiset urut. Kirkkoon hankittiin myös Aleksandra Sältinin maalaama alttaritaulu ”Syntinen nainen Jeesuksen jalkain juuressa”.

Eino Orpana

Ei meiltä paljoa puutu

Sielumme on meidän omamme. Keho kaikkein useimmille ihan ehyeksi jäänyt.

Kohta koettiin Suomenkin ihme: saimme kodit ja konnut, obliigaatiot ja osakkeet, kosolti korvausta kaikenlaista. Ja kohtalomme kauniiksi loppuviedoksi järjestynee hautamme jonnekkin. Synnyinseutu meiltä vain puuttuu. Mutta eihän se ole paljon.

Saimi Sorri-Hukkanen

Suomen Punaisen Ristin Veripalvelu järjestää verenluovutustilaisuuden Loimaalla Heimolinnassa tiistaina 12.2. klo 13-18. ***Laitetaan veri kiertämään osoitteessa www.haaste.fi***

Verestä kova pula

Veripalvelun hätäverivarasto (0-) kriittisen pieni

Veritilanne on huolestuttava niin sanotun hätäveren eli O Rh negatiivisen (O miinus) veriryhmän osalta. Myös

yleisimmästä veriryhmästä A+ on pulaa. Meneillään oleva flunssakausi verottaa verenluovuttajia. Verta voi

luovuttaa flunssan jälkeen vasta, kun on ollut terveenä kaksi viikkoa.

Veripalvelun hätäverivarastot ovat huvenneet kriittiselle tasolle, sillä eri puolilla Suomea on ollut viime aikoina paljon O- -potilaita. Tällä hetkellä O- -punasoluja on varastossa vain noin kahdeksi päiväksi, kun tavoitteena on sairaaloiden noin viikon kulutusta vastaava määrä.

Verenluovuttajaksi sopii terve, yli 50 kiloa painava ja 18-65-vuotias henkilö. Uuden luovuttajan tulee

olla alle 60-vuotias. Henkilöllisyys on todistettava virallisella, kuvallisella henkilötodistuksella. Sopivuutta verenluovuttajaksi voi tiedustella ilmaisnumerosta 0800 0 5801.

Joka arkipäivä tarvitaan yli 1 000 luovuttajaa, jotta Veripalvelu voi toimittaa verivalmisteita sairaaloille riittävästi. 17 veripalvelutoimiston lisäksi verta voi luovuttaa liikkuvan veripalvelun tilaisuuksissa ympäri Suomen.

SPR:n Veripalvelu

Kurkijokelaisuuden säilyminen – säilyttäminen

Osa 2.

Pölkkit

Edellä luetellut karjalaisten tyypilliset luonteenpiirteet eivät koskaan ole oikein istuneet omaan ulkoisesti vähäpuheiseen, osin juroon persoonaani. Kaveripiirissä esittely ”vilkas karjalainen” on toiminut paremminkin ironisena vitseinä. Opin tuntemaan itseni vasta, kun olin selvittänyt sukukirjoissani (I ja II) Pölkkien nimi- ja sukhistoriallista taustaa ja suvun jäsenten piirteitä ja olemusta.

Oivallisen taustan Kurkijoen Pölkkien sukuselvitykselle sain Samuli Paulaharjun mainiosta ja hersyvistä kirjasta Suomenselän vierillä (v. 1930). Kas näin hän eri lähteiden ja haastatteluiden perusteella kirjoittaa:

”Jo muinaisina Tialaisten aikoina ensimmäinen talon-tekijä tuli **Jängänjärvelle**. Vanhasta Kyyjärven Pölkistä muuan Pölkki jouti jo muualle, kelpasi Tialan äijälle vävyksi ja rytkähdytti talon **Mustaanmaahan**, Jängänjärven etelärannalle.... Ja erämaahan nousi uusi Pölkien suku, samanlaisia lyhyehköjä, lyhytkaulaisia, mutta tanakoita ja paksuja ukkoja, niin että heitä joskus voitoin nimillä **Tamppikauloiksi**.

Muutkin sukumerkkinsä Pölkki säilytti Perhon erämaassa. Yksin lapionvarret ja rekensä kaplaat hän kaversi Pölkkien vanhaan kaavaan, niin että asioita ymmärtävä Kyyjärven ukko nähdessään lapion Mustamaan pihalla arvasi heti, että samoja jumalanluomiapa täälläkin tuheraa. Ja samoja tukevia tuvareita vieläkin ahertaa 11. ja 12. polvissa Mustamaan Pölkki-rannalla perusta, kolmessa talossa.”

”Tamppikaulaisuus” ja ilmeisesti monet muutkin sisäiset ja ulkoiset piirteet ovat ilmenneet erityisen vahvana varsinkin miespuolisissa Pöлкеissä aina tähän päivään asti.

Pölkkit ovat nimihistorian sirpaleitien perusteella päätellen siirtyneet Etelä-Suomesta 1400-luvun alkupuolella yleisten asutus- ja asuttamisvirtausten mukana

Viipurin Karjalaan, sieltä Savoon, sitten 1500-luvun puolivälin jälkeen Etelä-Pohjanmaan laitamille, Kyyjärvelle ja edelleen naapurikuntiin. Paulaharjun kirjoitus on toistaiseksi ainut, mahdollisesti perimätietoon perustuva viite siitä, että Perhon Pölkkit olivat Kyyjärveltä siirtyneitä.

Erillinen historiatieto kertoo, että Perhon Jängänjärven rantaan Olli Pulkkinen (nimeä tutkijat ovat pitäneet Pölkki-johdannaisena) rakensi Pölkkin eli Mustamaan talon 1585. Suku kasvoi ja on edelleen Perhossa elinvoimaisena.

Tähän Perhon sukuhaaraan kuulunut Abraham Pölkki otti muuttokirjan vuonna 1873 Kurkijoelle. Iisalmen, Parikkalan ja Jaakkiman Ihalanojan kylän kautta hän saapui Kurkijoelle vasta vuonna 1882, jolloin osti talon nro 3 Pohjiin kylästä. Matkalla hän oli tavannut Beata Pitkäsen, jonka kanssa sai pojan, Tanelin. Abraham pysähtyikin muutamiksi vuosiksi vävyksi Beatan kotitaloon Ihalanojalle. Lopullisesti Abraham, Kurkijoen Pölkkien sukuhaaran kantaisä, asettui paikoilleen raivaamalla ja rakentamalla Sorjoon tilan vuoden 1900 vaiheilla.

Abrahamin perhe kasvoi niin, että vuonna 1905 elossa oli poikia Taneli, Juho Edward, Matti Herman, Otto Abraham, Onni Rubert ja Akseli Alfred sekä tyttäriä Amanda Maria, Aina Alina ja Albertina. Tämän kirjoittajan isä Toivo Pölkki oli Tanelin ja hänen puolisonsa Idan (o.s. Louhelainen) poika.

Kaikki esi-isät suoraan alenevassa polvessa ensimmäisestä Perhon Pölkistä Taneliin ja vielä kirjoittajan isään maanviljelijä Toivo Pölkkiin asti olivat aukottomasti talonpoikia. Tiivistettyä tietoa Kurkijoen Pölkkien sukutaustoista ja elämästä on toistaiseksi katseltavissa ja luettavissa nettiosoitteessa www.polki.net.palvelee.fi.

Abrahamin jälkeläisistä miespuoliset ovat olleet

luonteeltaan ystävällisiä, rauhallisia, sitkeitä, hiljaisia ja jopa joröjä aina nykypolviin asti, vaikka veren perintöön on vahvasti tullut mukaan karjalaisten ja kurkijokelaisten puolisoitten vaikutusta. Miehet ovat selvästi poikenneet tyypillisistä kurkijokelaisista. Joissakin tilanteissa piilevä karjalainen vilkkaus on kuitenkin tullut pintaan. Naispuoliset jälkeläiset ovat vilkkaampina, ystävällisinä ja enemmän ulospäin suuntautuneina olleet miehiä selvemmin kurkijokelaisia.

Tämän esimerkin kaltaista geneettistä virtausta ulkopäin karjalaiseen heimoon ja kurkijokelaiseen väestöön on tietenkin tapahtunut aina. Sukututkimuksista tosin paljastuu, että puoliso on varsin usein ennen naimisiin menoa asunut kotikylän ulkopuolella lähinnä naapurikunnassa.

Sotien jälkeen monet Kurkijoella syntyneet löysivät puolisonsa sijoituspaikkakunnan asukkaista ja seuraava sukupolvi jo pääsääntöisesti. Tämä kehityskulku merkitsee sitä, ettei geneettisesti luovutetun Karjalan entisten asukkaiden kohdalla juuri voida enää puhua karjalaisesta heimosta. Kurkijoella syntyneistä nuorimmatkin alkavat olla kohta eläkkeellä. Aikuistuttuaan monet heistä löysivät elinkumppaninsa muista heimoista.

Lisäksi on otettava huomioon, että sodanjälkeisille asutusalueille muuttaneiden kurkijokelaisten jälkeläisistä on jo huomattava osa työn, opiskelun tai avioitumisen johdosta siirtynyt eri puolille Suomea. Monet asutustilat ovat lopettaneet toimintansa, siirtyneet lisämaiksi tai kesäasunnoiksi. Kurkijoella syntyneiden ja heidän jälkeläistensä siirtymä pääkaupunkiseudullekin on ollut vahva.

Juuret selviksi jälkipolville

Veren perintöä oleva kurkijokelaisuus vähenee vääjäämättä, toisin sanoen sulautuu muuta heimoa olevaan

väestöön. Kokonaan toinen asia on, mitä tunneimme sisimmässämme. Olemmeko mieleltämme kurkijokelaisia? Tässä mielessä sukujuurilla on olennainen merkitys kurkijokelaisuuden vaalimisessa. Kyse on karjalaisen kulttuuritaustamme mieltämisestä, säilyttämisestä ja hyödyntämisestä uusilla asuinsijoilla.

Arkistoituna, eri muodoissa tallennettuna ja museoituna on jo melkoinen määrä Kurkijoen historiaa. Sukututkimus näyttää nyt myös erityisen aktiiviselta Kurkijoen sukujen kohdalla. Olemme sotien ja suurperheiden hajoamisen johdosta menettäneet perinteiset kotimäkemme ja -vainiome, tutut suku-, perhe- ja kyläyhteydet, mummujen ja ukkien tarinat ja kertomukset sekä huomattavan määrän suullisesti kulkeutuvasta suvun perimätiedosta. Perheet ovat sirpaloituneet, sukulaiset sirottuneet kuka minnekin. Juuret on varmasti lisääntynyt.

Tarvitsemme kuitenkin edelleen sukuyhteyttä, läheisyyttä, samanheimoisuutta ja henkistä maaperää, johon juurtua. Voisiko sitä löytyä, jos viritetään olemassa olevan ja tulevan tieto- ja kulttuurineidon avulla tavoitteita ja toimenpiteitä kurkijokelaisen identiteetin vahvistamiseksi? Nykyiset tiedon siirto- ja käsittelymenetelmät saattaisivat vedota jälkipolviin, saisivat heidät mukaan toimintaan ja ennen kaikkea tuntemaan, että he ovat ”uuskurkijokelaisia” ja voivat olla ylpeitä siitä.

Karjalaisen asenteen ja kulttuurin tulee olla vahvaa, jotta ylimalkaan voisimme toivoa sotien vääryyden oikaisemista edes paperilla, anteeksipyyntönä tai Pariisin rauhansopimuksen tarkistamisena saati luovutetun alueen palautuksena. On hieman omituista, että gallupeissa kysellään mielipiteitä näistä asioista kohderyhmänä koko kansa.

Luovutetulta alueelta evakkoon lähteneen kansanosan, siellä syntyneiden ja heidän jälkeläisensä tulisi olla se kohdejoukko, jonka mielipiteet tulisi kartoittaa. Jonkinlainen asenteellinen kiulu on ilmeisesti vieläkin olemassa valtaväestön ja siirtokarjalaisten välillä suhtautumisessa siihen, mitä me olemme Suomen Karjalan menettäessämme kokeneet. Vahva oikeudenmukaisuus on eräs karjalaisen väestön ominaisuus. Olemme edelleen evakossa, ellei jotain tehdä.

Muistitieto historian eläviksi dokumenteiksi

Monissa sukututkimuksissa näyttää muodostuneen tär-

Abraham Juhonpoika Pölkki	* 03.04.1851
- Tanelin	* 02.04.1922
l. = Beata Pitkäs	* 23.03.1896
	* 08.07.1920
Amanda Maria Pölkki	* 12.10.1837
Taneli Abraham Pölkki	* 22.05.1875
- Tanelin	* 05.12.1921
Matti Herman Pölkki	* 15.04.1834
	* 05.03.1953
Juho Edward Pölkki	* 15.09.1830
- Maanviljelijä	* 22.08.1941
Anna Malda Pölkki	* 21.10.1836
	* 01.04.1903
Albertina Pölkki	* 31.05.1838
	* 13.02.1914
Otto Abraham Pölkki	* 25.05.1839
	* 10.01.1909
Tytti Johanna Pölkki	* 26.09.1832
	* 29.02.1893
Onni Rubert Pölkki	* 27.02.1834
- Kirvesmie	* 15.02.1902
Toivo Heikkinen Pölkki	* 01.01.1839
	* 26.06.1883
Aasi Alfred Pölkki	* 28.05.1831
- Kirvesmie	* 17.03.1900
Aina Alina Pölkki	* 02.05.1832
	* 13.05.1918

Abraham Juhonpoika Pölkki muutti Perhosta Kurkijoelle. Kaaviossa hänen vanhempansa ja isovanhempansa sekä hänen Kurkijoella syntynyt perheensä.

keäksi löytää historiatietoja mahdollisimman kaukaisista esivanhemmista ja kantaisista. Monia sukuhaaroja tutkitaan ja sukukirjoja kirjoitetaan pääasiallisesti kirjollisten tietojen pohjalta. On tietenkin tärkeää, että dokumentoidaan ja taulukoidaan tällä tavalla perhe- ja sukukohtaisen tarkastelun mahdollistavaa materiaalia runsaasti.

Jos halutaan selvittää jonkun rajoitetun alueen, esimerkiksi Kurkijoen sukujen ja perheiden keskinäisiä sukulaisuussuhteita ja muita demograafisia asioita, laaja taulukointi ja tarkastelu on välttämätöntä. Perhekohtaisesti hieman suppeampikin selvittely puoltaa paikkaansa, varsinkin, jos halutaan herättää nuorten kiinnostus sukututkimukseen ja niiden tekemiseen.

Lähisuvun osalta ovat jälkipolville varmasti kaikkein kiinnostavimpia selvitykset vanhempien ja isovanhempien elämästä, missä he ovat eläneet, mitä tehneet, kaikki kokemukset, merkittävät tapahtumat, luonteen piirteet, ja sukutarinat sekä -kaskut. Erityisesti tulisi kerätä sellaista sukutietoa, jota ei ohihinkään virallisesti dokumentoitu tai arkistoituu: tiedon murusia kirjeistä, perheen papereista, perhearkistoista, valokuvista ja muusta materiaalista. Keskeistä on myös suullinen muistitieto.

Kaikki sellainen nyt vielä olemassa oleva sukutieto, joka on vaarassa ajan mittaan hävitä, on tärkeää tiivistää loogiseen, säilyvään ja tulevaa lukijaa kiinnostavaan muotoon sukukirjaan. Josain elämän vaiheessa herää kiinnostus omiin taustoihin, mutta usein liian myöhään.

On erityisen antoisaa haastatella suvun vanhoja jäseniä, isovanhempia, vanhempia, serkkuja, enoja, setiä, tätejä ja jopa niitä ulkopuolisia, joilla on ollut paljon kanssakäymistä näiden kanssa. Se on samalla arvokasta historiallista muistitiedon taltioimista ja dokumentointia. Uskomaton sukuyhteyden tunne viriää

molemmiin puolin tällaisissa haastatteluissa, varsinkin, jos suku on hajaantunut etäälle toisistaan ja tapaamisista on harvoin.

Olen sen nyt eläkeläisenä kokenut ja uskon, että jos muistojen kerimisen saa auki, sukuselvityksen kutominen kiinnostaa nuoriakin ihmisiä ja vie mennessään. Samalla kurkijokelainen identiteetti säilyy ja vahvistuu.

Sukuselvitysten teko voisi olla myös eräs kotiseutumatkoihin sisällön ja motiivin elvyttäjä. Jälkipolvea tulisi houkutelua näilläkin perusteilla mukaan. Kotiseutumatkat ovat eräällä tavalla muistikuvien vahvistamista Kurkijoella niistä ympäristöistä, joissa siellä elimme.

Ehkä ensi kerralla etsikelen kellarikuopan jäännöksiä, kellaria, jonne me, äiti ja lapset juoksimme viholliskoneiden tulitukselta suojaan. Ne kun tahtoivat lentäessään Elisenvaaraa kohti pitkin ratalinjaa helposti ampua kaikkea liikkuvaa ja rakennuksia. Alhon asemarakennus oli meiltä noin 200-300 metrin päässä, ja sitäkin hävittäjät suolasivat. Alhon kansakoulun katon läpi oli joskus pudonnut suutariksi jäänyt pommi tai ammus. Reikä oli katossa ainakin vielä kesällä 2006.

Monet ovat sotien välissä ja sodan aikana kokeneet jännittäviä hetkiä. Miksei niitä voisi entisiä asuinsijoja etsiessä ja katsellessa elvyttää kiihottomiksi sukukertomuksiksi ja tarinoiksi?

Hieman kynniseksi näillä matkoilla tosin saattaa tulla. Omalla kohdallani sellaisen tunteen aiheutti maanlajitusalue, joka parin kolmen metrin paksuisena peitti alleen vanhempien ennen sotaa omistaman asunon paikan. Mutta sieltähän arkeologit saattavat ne parin kolmen vuosituhannen päästä löytää. Kivijalatkin ovat paremmin tallessa maan alla kuin päällä. Päältä kun tahtoo kaikki hävitä tai siirtyä jonkin muualle.

Lauri Pölkki

Toivo Pölkkin omistaman myllyn ja raamisahan jäänteet syksyllä 1941. Vasemmassa laidassa on Alhon silloinen asema, jonka venäläiset siirsivät Elisenvaaran asemaksi. Kuvaaja Pekka Kyytinen. Kuva lienee nykyisin Kurkijoki-museossa.

Suunta kohti Rautaveräjää

Niin se loma vain vierähti, loppu läheni, kävin Tildalta hakemassa housuni ja kotiini tultuani niitä täytyi heti sovittaa. Ne sopivat aivan hyvin. Olin erittäin onnellinen niistä housuista, sillä armeijalla ei ollut miehistöille kuin suoria housuja, ja nekin usein paikattuja.

Pian koitti päivä, jolloin oli aika pakata reppu lähtökuntoon seuraavaksi aamuksi, jotta ehti aamujuunaan. Reppuun piti mahtua paljon muutakin kuin vain ne housut, jotka olivat kaikkein tärkeimmät. En kyllä oikein tiennyt, missä niitä olisin tarvinnut, mutta olivatpahan kaiken varalta.

Siviilieväitäkin piti mukaan ottaa, sillä eivät ne valtion eväät kovin maukkaita aina olleet. Oli mukava iltapalaksi nauttia siviilieväitä. Äiti oli jo sitä varten vähän pakannut evästä: oli mökäre voita ja iso pussillinen vehnäjuhoja, jotta saisimme illalla paistaa lettuja aikamme kuluksi, kuten äiti asian ilmaisi. Olin nimittäin kertonut äidille, että lomalaisen saapuminen tiesi yhteisiä räiskäleillallisia, sillä kaikki toivat tullessaan jotain siviilituliaisista, joita sitten porukalla nautittiin. Se oli pieni positiivinen tuulahdus kaikille kämpämme nuorille asukkaille, joilla siviilielämä oli vielä tuoreessa muistissa.

Koska jo aamuhämärässä piti olla Akkaharjun asemalla, jotta ehti aamupäivän junaan, niin isä läksi minua hevosella kyyditsemään. Minun ei siis tarvinnut kävellä, sillä Huuhanmäestä Rauhalaan oli sama matka kuin meiltä Akkaharjuun. Ennen puolta päivää piti olla Huuhanmäen pysäkillä, josta oli vielä noin tunnin kävelymatka Rauhalaan kasarmialueelle. Siellä Valamon lomalaisen piti ilmoittautua Etipilla. Sitten oli kuin yksikössä.

Joskus nimittäin saattoi käydä niin, että laiva joutui odottamaan useampiakin vuorokausia ennen kuin pääsi lähtemään huonon sään takia määränpään. Joskus saattoivat olla myös jäät esteenä, mutta yleensä myrsky oli sellainen este, joka esti liikenteen. Sen sain myöhemmin itsekin kokea. Mutta ei hätää, sillä Etp:llä sai ruokaa ja vuoteen nukkumista varten, jos niin tarvittiin.

Junan pysähdyttyä Huuhanmäen pysäkillä myös Olavi astui junasta. Niin alkoi noin tunnin kävelymatka Rauhalaan. Me taisimme saada Etp:llä vain kahvia, sillä matkanteko jatkui ja luostarille menevien laskeittien ehtivän sinne ruoka-aikaan mennessä. Meille tuli siihen vähän kiire, sillä meillä oli vielä tunnin kävelymatka sen jälkeen, kun laiva saapui Luostarin rantaan.

Äidin laittamat siviilieväät

Kun olimme rantautuneet ja

siirtyneet maihin, läksimme me pojat kahdestaan kävelemään Rautaveräjälle, toiset näyttivät lähtevän kävelemään Luostarin rapuja ylös. Kun saavuimme kämpille, niin kaikki olivat uteliaita kuulemaan, kuinka siviilissä jaksettiin. Vastauksemme kuului: ”Eihän siellä sen kummempaa ole tapahtunut. Sen tietävät, minkä radiosta ovat kuulleet. Rauhallista tuntuu rintamalinjoillakin olevan.”

Kun uuni oli lämmitetty, mikä tehtiin aina illalla, sillä päivällä siihen ei ollut aikaa, oli hiilloksella hyvä tilaisuus paistella räiskäleitä eli siviilituliaisista. Kun pakkiin tehty taikina oli sopivaa paistettavaksi, laitettiin ensiksi lämpimään pannuun voita ja sitten alettiin varsinainen paistopuuha. Kun uuni oli sopivasti hiilloksella, niin siinä räiskäleet paistuiivat pika vauhtia. Kun vielä opetteli kääntämään räiskäleet heittämällä, niin paistaminen tapahtui erittäin nopeasti.

Ilta kului hyvinkin nopeasti. Oli taas totuttava armeijan touhuihin, sotatila oli kestänyt jo kolmatta vuotta, ja lomasta oli ainoastaan muistot jäljellä.

Talvi teki tuloaan: maa oli saanut lumi peitteen. Laatokka oli vielä sula, sillä mitään kovia pakkasia ei vielä ollut ollut, ainoastaan rannat olivat hiukan ohuessa jäässä. Elämä patterillamme oli vilkastunut huomattavasti, sillä sinne oli tullut joukko linnoitusmiehiä. Nämä olivat vanhempaa ikäluokkaa, joka

Koska en ollut sen hajuun tottunut, niin sitä kauhoessa täytyi olla hengittämättä ja tulla välillä ulos raittiiseen ilmaan saamaan happea ja mennä taas kauhomaan kaalia ämpäriin.

ei enää kuulunut reserviläisiin. He olivat tulleet tekemään uutta tykkiasemaa järeämmälle tykille. Heitä oli 30 miestä. He olivat valtion leivissä niin kuin mekin.

Keittiö kutsuu

Ei kulunut pitkäkään aikaa, kun minulle ilmoitettiin, että keittiöllä tarvittaisiin lisää henkilökuntaa ja kysyttiin, olisinko valmis sinne lähtemään. Annoin myöntävän vastauksen, vaikkon ennen ollut keittiöllä toiminutkaan, mutta ajattelin, että talven lähestyessä se saattaisi olla vähän suojaisempi paikka kovia tuulia ja tuiskuja vastaan.

Menin heti keittiölle ilmoittautumaan. Kerroin heti, etten ollut koskaan tehnyt mitään keittiöhommia. Siellä olleet kaksi naista ja yksi mies toivottivat minut tervetulleeksi. Pääemäntä tuntui heti sellaiselta, että hänen kanssaan voisi tulla hyvin toimeen, mikä myöhemmin osoittautuikin aivan oikeaksi.

Kun ensiesittely oli tehty, emäntä ilmoitti: ”Pidämme

Eino Heikinmaa:

Oi niitä aikoja entisiä ja nuoruusaikoja Noita Sota-aika, osa 8

pienen palaverin, että tämä uusi työntekijäkin pääsee vähän kärryille, kuinka täällä toimitaan. Ensimmäisenä: keittiö herää viideltä. Silloin saapuu yksi henkilö, meistä kukin vuorollaan, aamuteen ja puuron keittoon, laittaa tulen patojen alle, jossa puuro- ja teevesi sitten kiehahtaa. Sunnuntai-aamuisin keitetään korviketta, sillä ei armeijallakaan kahvia ole.

Seuraava tulee vähän ennen seitsemää, koska seitsemältä tulevat jo aamuteen ja puuron syöjät, ja sitä ennen on pöytien kattaminen. Pöytää ei tarvitse kattaa kuin pöydän päähän kymmentä henkilöä varten, neljä kummallekin puolelle ja päihin yksi. Siitä jokainen saa ottaa teemukinsa ja puurolautasensa sekä voi- ja juustoannoksensa. Leipää saa jokainen niin paljon kuin haluaa, sitä ei ole meillä rajoitettu.”

Hapankaali tutuksi

Olivathan nuo toimet vähän outoja, kun ei ennen ollut niitä tehnyt, mutta kaikkeen sitä tottuu. Aluksi kaikkein hankalinta oli se, kun piti kellarista hakea hapankaalia keittoa tai laatikkoa varten. Koska en ollut sen hajuun tottunut, niin sitä kauhoessa täytyi olla hengittämättä ja tulla välillä ulos raittiiseen ilmaan saamaan happea ja mennä taas kauhomaan kaalia ämpäriin.

Kun ensimmäiseltä hapankaalireissultani palasin keittiölle, kysyin, kuinka sitä pystyi syömään, niin toiset vain nauroivat ja sanoivat: ”Pistele vain suuhun ja nielaise, niin kyllä siihen tottuu.” Se piti paikkansa, sillä muutaman viikon kuluttua, kun kävin siellä kellarissa, otin aina hapankaalia vähän ja söin sellaisenaan. Olihan se jo vähän kypsytetty siinä valmistusvaiheessa. Eikä se enää tuoksunuttaan pahalta, päinvastoin. Sellainen on ihmisen haju- ja makuaisti.

Tosin hapankaali ei ollut niitä halutuimpia ruokia miesten mielestä. Ja olihan siellä joitain muitakin ruokia, jotka eivät oikein maistuneet, kuten herneensiviruouhe ja jotkut ryynit, joissa oli lihaa joukossa. Tosin niitä ei paljon tarjoiltu.

En pitänyt keittiöhommaa mitenkään huonona komennuksena. Sain olla

sisällä talvisaikaan ja säästyin päivisin muista tehtävistä. Joskus sentään joku vartiovuoro oli illaksi järjestetty, mutta se oli vaihtelua siihen keittiörytmiin.

Aika kului merellisissä maisemissa. Talvi oli tullut. Lumi oli maassa, ja joululaheystyi, mutta Laatokka oli vielä sula. Rannat olivat hiukan jäässä, mutta aava selkä lainehti aivan vapaana, joten laivaliikenne toimi aivan normaalisti. ”Mutta sellaiseen kuukauden mittaiseen liikennemottiin aina kuitenkin pitää varautua”, kertoivat ne, jotka olivat olleet Valamosssa kauemmin.

Talven ja jouluun lähestyminen näkyi myöskin muonavarastossa, jossa nyt joutuin monesti käymään, sillä lähes sadan henkilön kuukauden ruokatarvikkeet olivat melkoinen määrä. Saarella kauemmin olleet eivät sitä ruokamäärää ihmetelleet. Päinvastoin, jos siihen tilanteeseen ei olisi aikanaan varauduttu, niin mitäs sitten olisi suuhun pantu, jos mottiin olisi jouduttu.

Tosin armeijakin vähän huolehti siitä, että voita ja maitoa saatiin omasta takaa, sillä luostarin navetassa oli kymmenkunta lehmää, joita siviilihenkilöt ruokkivat armeijan avustuksella, mutta muita elintarvikkeita täytyi olla kellarin ajaksi varastossa. Kauemmin saarella olleet olivat jo tottuneet siihen ja tiesivät, kuinka täytyi toimia.

Jouluun valmistautuminen

Vuoden suurin juhla lähestyi. Se oli ensimmäinen armeijan leivissä viettämäni jouluku. Siihen saakka olin saanut viettää joulut kotona, sillä edellisjouluna olin lomalla ja sitä edellisena olin vielä kotona, sillä palvelu Is-joukoissa alkoi neljäntenä päivänä tammikuuta 1942.

Kun oli enää vajaa viikko jouluun, alkoi emännillä kova touhu, ja kyllä siitä riitti meille pojillekin. Oli tehtävä sitä sun tätä. Ensiksi ruokalan puoli piti siivota joulukuntoon. Tosin sitä siivottiin muulloinkin. Kellarista oli haettava aina jotakin, kun naisväki leipoi leivonnaisia jouluksi ja teki laatikoita.

Meille pojille riitti niin perunoiden kuin lanttujen kuorimista. Kun oltiin jo jouluaatossa, niin kaikki tuntui olevan kunnossa. Eihän tämä emännille ensimmäinen jouluku ollut niin kuin meille pojille.

Meidän tehtäväksi jäi ruokasalin kuntoon laittaminen, tosin emäntien opastuksella, sillä ruokasaliin oli tulossa vähän enemmän syöjiä, koska koko patterin henkilökunta oli mukana jouluateriailla. Ja kyllähän se aivan toisenlainen ateria oli kuin normaalisti. Ruokalajeja oli aina kinkusta riisipuuroon ja rusinasoppaan asti. Mutta eihän sitä voinut verrata niihin kotijouluihin, mitä siihen asti olin viettänyt. Mutta se jäi onneksi minun ainoaksi armeijassa viettämäkseni jouluksi.

Juhlan jälkeen tulee arki, ja elämä jatkuu entiseen tapaan. Keittiöhommiinkin aloin tottua, eikä se viideltä ylösnousukaan tuntunut mitenkään vaikealta, kun sitä ei ollut aivan jokaisena aamuna.

Talvi vahvasti otetaan, pakkanen kiristyi ja jääpeite Laatokalla laajeni. Valamon saarikin oli jo jääpeitteen saartamana, ainoastaan kaukana idässä päin oli sulaa vettä näkyvissä. Elettiin tammikuun loppua, ja Valamon saari oli jätteen saartamana, joten laivayhteydet olivat poikki.

Tilanne ei ollut Valamossa kauemmin olleille mitenkään uusi. Päinvastoin, sillä hyvin harvoin Laatokka on pysynyt auki koko talven.

Olo patterilla oli hyvin rauhallista, etenkin talviaikaan. Saimme olla aivan rauhassa myös viholliselta, kesällä joskus joku vihollisen lentokone kävi meitä tervehtimässä. Samoin vihollisen alukset kävivät näyttäytymässä, mutta pysyttelivät kaukana ulapalla.

Kevättä ilmassa

Talvi kului kevättä odotellessa. Elettiin jo huhtikuuta. Aurinko paistoi kirkkaasti taivaalta. Luonnossa oli jo kevään merkkejä, mitkä huomasin paljon selvemmin kuin kotona. Tai niihin kiinnitti enemmän huomiota, sillä ne olivat aivan toisenlaiset kuin mantereen puolella.

Ensimmäinen, mihin kiinnitin huomiotani, oli, että jään pinnalla ollut lumi muuttui tummemmaksi ja alkoi kuulua sellaista ihmeellistä kumua jää-

Sen voimakkuutta kuvaa hyvin se, kuinka se työnsi runsaan puolen metrin vahvuisia suuria jäälauttoja kauas saarelle.

tä, etenkin silloin, kun oli hiukan tuulta. Ääni tuntui voimistuvan joka päivä. Kaukana horisontissa alkoi jo näkyä tumma juova, joka oli avovettä, ja se lähestyi joka päivä.

Kevään tulo ja etenkin jätteen lähtö olivat jotakin aivan muuta, mihin olin tottunut. Niissä pikku lammisissa, joita oli kotiseudullani, jäät sulivat pikku hiljaa omaan paikkaansa eivätkä aiheuttaneet mitään patoutumia, sillä lammet sijaitsivat useasti metsien tai har-

jujen ympäröiminä, joihin eivät tuulet juuri sopineet.

Kauemmin saarilla olleet kertoivat, että pian tulisivat kevään itämyrskyt ja vedet avautuisivat. Se olisi kevään merkki. Laatokka ei luonut jääpeitettään rauhallisesti, hiljaa sulaen, vaan kovalla ryskeellä ja pauhulla, mikä ihmetytti suuresti nuorta maalla asunutta poikaa.

Kun tuulet jatkuivat, avovesi ja ahtojää lähenivät nopeasti, ja ääni voimistui jatkuvasti. Oli kuin ukkosmyrsky olisi ollut tulossa. Pian se saavutti Valamon saariston. Sen voimakkuutta kuvaa hyvin se, kuinka se työnsi runsaan puolen metrin vahvuisia suuria jäälauttoja kauas saarelle. On hyvin vaikea kuvata sanoin sitä olotilaa, mikä syntyy, kun luonnonvoimat oikein jylläävät. Siinä ihminen tuntee pienuutensa ja avuttomuutensa, minkä sain myöhemmin itsekin kokea.

Ja niin Laatokka oli jälleen vapaa lainehtimaan, ja jäiden saartama Valamon saaristokin vapautunut motistaan, niin kuin sanonta kuului. Laivaliikenne pääsi taas alkamaan ja myös lomaruulet pyörimään, mikä oli sotilaille hyvin tärkeä.

Sotilas elää päivän kerallaan. Koskaan ei tiedä, mitä seuraava päivä tuo tullessaan. Kun on saamaansa tehtävään alkanut tottua ja jopa pitääkin siitä, niin tuleekin uusia tehtäviä, sillä armeijassa yleensä määrätään tehtävät, eikä niitä itse voi valita. Mutta poikkeuksiakin toki on.

Pian jätteenlähden jälkeen tuli toimistosta puhelinviesti, jossa kyseltiin, oliko nuorten miesten joukossa maatalouden ammatillaisia tai maamieskoulun käyneitä miehiä. Heitä pyydettiin ilmoittautumaan toimistoon. Maanviljelijäin poikia kyllä oli useampia, mutta olivatko he ammatillaisia, sitä ei ainakaan kukaan tunnustanut, en myöskään minä.

Tehtävät uusiksi

Parin päivän päästä sain kutsun toimistoon. Minulla oli sellainen aavistus, että taitaisi tulla lähtö jo tutuksi tulleesta keittiöpojan hommasta, mihin olin jo tottunut ja mistä pidin. Kun menin toimistoon, joka sijaitsi keittiörakennuksen yläkerrassa, yritin käyttäytyä mahdollisen sotilaallisesti ilmoittautuessani patterin vääpelille: ”Herra Vääpeli. Sotamies Heikinmaa paikalla.”

Vääpeli otti vastaan ilmoittautumiseni ja sanoi: ”Sinä olet käynyt maamieskoulun.” ”Kyllä, mutta ainoastaan tietopuolisen”, vastasin. ”Jaaha, vai sillä lailla, mutta ei se mitään haittaa, sillä käytäntö on siis opeteltu kotona. Onko näin?” Vastasin: ”Kyllä.”

”Asia on sitten selvä. Tänään tulee muonahevonen, joka tuo täydennystä

Meidän mummo oli Anni Kärhä, aikaisemmin Kylliäinen ja omaa sukua Kylliäinen. Hän syntyi Kurkijoen Vätikässä 11.8.1880 ja kuoli Savojalla 26.4.1938.

Anni Kärhä oli äitimme äiti, joka oli mennyt naimisiin vuonna 1899 Martti Kylliäisen kanssa. Puoliso oli kuollut jo vuonna 1904. Toinen puoliso oli Paavo Kärhä ja heidät vihittiin vuonna 1905.

Mummolla oli yksi tytär, nimeltään Anna, avioliitosta Martti Kylliäisen kanssa. Paavo Kärhän kanssa lapsia oli kaikkiaan viisi. Heistä äitini Katri oli vanhin. Kaksi lapsista kuoli ihan pieninä. Aikuisikään elivät äitini lisäksi Maria ja Juhana.

Mummomme äiti oli Anna Petterintytär Kiiski, joka oli syntynyt 14.9.1829 Haavikon kylässä. Hänen isänsä oli Henrik Kiiski, joka oli sukua suoraan alevassa polvessa Kiiskin suvun kantaisänä tunnetusta Matts Kiiskistä, jonka syntymävuosi ajoittuu jonkin 1650-luvulle.

Otsikko ”meidän mummo” johtuu siitä, että äitini äiti oli mummo myös minua hieman yli vuoden vanhemmalle veljelleni

Aarnelle. Vanhempamme, siis Ihojärvellä syntynyt isämme Antti ja Vätikässä syntynyt äitimme Katri olivat ostaneet äitimme vanhempien Kurkijoen Savojalta ostaman maatilan Paavo Kärhän kuoleman jälkeen perikunnalta ja ajan tavan mukaan kauppaan sisältyi elinikäinen syytinki äitimme äidille. Näin ollen mummo oli perheemme jäsen ja meidän poikien hyvä ja hellä mummo, jolle meillä oli asiaa päivittäin.

Niin kauan kuin muistan, mummo oli halvaantunut eikä pystynyt omin voimin liikkumaan. Ajatustoiminta oli kuitenkin kirkas aivan loppuun saakka. Muistini ulottuu vuoteen 1934 saakka. Olen syntynyt vuonna 1929. Veljeni Aarne vuonna 1927, mutta ikäeroa meillä oli vain vuosi ja kaksi ja puoli kuukautta.

Aarne muistaa, että mummo oli kävelykuntainen ehkä vuoteen 1934 saakka ja että minä, pieneenä ja vilkkaana vipeltäjänä

Meidän mummo

Mummo Anni Kärhä ja ukko Paavo Kärhä kävivät valokuvaajalla 1920-luvun loppupuolella.

pyrin mummolta karkuun ulkona ollessamme ja Aarne joutui juoksemaan minun kiinni. Muistan, että mummon kanssa me veljekset opettelimme tuntemaan kirjaimet ja numerot.

Minä ihmettelin suuresti sitä, kun puhuttiin, että oli vuosi 1934 ja sitten yhtäkkiä sanottiinkin, että oli vuosi 1935. No, sekin asia selkisi vähitellen. Opiskelumme onnistui niin hyvin, että me jo ennen alakouluun menoa - noin vuonna 1935 - osasimme lukea jo suoraan, niin kuin silloin sanottiin. Suoraan lukija ei enää tavannut, vaan lukeminen onnistui - suoraan.

Mummon sänky oli tuvan peräseinällä, ja hän istui päivät pitkät sängyn reunalla niin, että me sovimme mukavasti hänen kummallekin puolelleen. Autoimme mummoa aina mahdollisuuksien mukaan ja riensimme kertomaan mahdolliset, usein kylläkin pienet, uutisemme ensimmäiseksi hänelle. Hän puo-

lestaan kuunteli meitä ja luki meille ennen kuin itse osasimme lukea.

Sanomalehti Maakanassa oli silloin sarjakuvana Nippe ja Pelle ja Yhteishyvässä Tommi Typykkä ja Sattuman Ville. Katsoimme ne aina mummon kanssa, vieläpä senkin jälkeen, kun olimme oppineet lukemaan. Kun koulumatkaltamme toimimme myös naapurimme räätäli Kusti Rasilaisen postin, niin hänen Karjalalehdestään luimme usein siinä olleen sarjakuvan Pikku-Anni.

Meillä pojilla ei ollut sellaista murhetta, etteikö mummo olisi osannut lohduttaa, eikä niin pientä tai suurta iloa, etteikö mummo olisi siitä iloinnut meidän kanssamme.

Myöhemmin mummon kunto huononi entisestään, eikä hän päässyt enää omin voimin istumaankaan, ja käsien liikkeet hidastuivat niin, että häntä piti syöttää. Me veljekset teimme sen aina mielellämme, koskaan

meillä ei ollut niin kiire puuhiimme, ettemmekö olisi sitä ehtineet tehdä.

Keski-ikäinen ”vanhus”

Lapsen mielestä liikuntakyvytön mummo oli vanha, oikeastaan ikivanha. Näinhän asia ei ollut, sillä mummo oli kuollessaan vasta 57 vuoden ikäinen, siis vasta keski-ässä nyky-

mittapuun mukaan. Halvaantuessaan hän on ollut vasta vähän yli viisikymppinen.

Äitimme joutui siis toimimaan mummon omaishoitajana. Viimeisinä vuosinaan mummo ei öisin saanut itse edes kylkeään käännettyä, joten äiti joutui pari - kolme kertaa yössä käymässä kääntämässä mummoa. Eivät muutenkaan lyhyet yönet siitä ainakaan parantuneet.

En tiedä, mitä mahtoi tapahtua ”kulissien takana”, mutta koskaan en kuullut mummon valittavan osansa enkä äidin tai isän koskaan moittivan mummoa mistään. Helppoa ei liikuntakyvyttömän henkilön hoito silloisissa olosuhteissa kuitenkaan ollut.

Muistini mukaan mummo ei mitenkään äkkiä huonontunut, kuihtui vain vähitellen pois kevään koittaessa. Hänen hautajaisensa pidettiin tavan mukaan kotona. Hautajaisväki lähti meiltä, maantien varrelta läheltä Maasiltaa linja-autolla Otsanlahden hautausmaalle. Kärrytie pihaamme oli sen verran epätasainen, ettei linja-auto ajanut kotipihaamme saakka.

Hautajaiset sujuivat sen ajan tavan mukaan. Mukana oli sukulaisia ja naapureita aivan tuvan täydeltä.

Hautajaisista jäi mieleeni eräs episodi. Meillä oli pitkässä hirsirakennuksessa tupa toisessa päässä, kaksi kamaria välissä ja toinen tupa toisessa päässä. Tuvat olivat melko isoja, ehkä

noin 6 kertaa 6 metriä. Niin sanottu toinen tupa, jota ei talvisin pidetty lämpimänä, oli silloin käytössä ruokailutilana.

Illan mittaan tupaan alkoi tulla savua. Asiaa tarkasteltaessa todettiin, että iso öljylamppu, jossa oli tuli, oli nostettu hieman liian lähelle välikattoa ja katto oli alkanut kuumuudesta kärventyä lampun lasin yläpuolelta.

Lamppua laskettiin alemmaksi, kuumaa kohtaa hierottiin märällä rätillä, ja isä kävi vintillä tarkistamassa, ettei siellä ollut mitään kuumentunutta pesäketä. Näin pääsi hautajaistilaisuus jatkumaan normaalisti, ja muistini mukaan kaukaisempia sukulaisia jäi meille yöksi niin monta kuin vain nukkumaan mahtui.

Mummo oli Kiiskin sukua

Mummoni Anni Kärhän äiti oli Anna Kiiski, jonka isä oli Petter Kiiski ja äiti Cristina Kempainen. Petter Kiiskin isä oli Henrik Kiiski, hänen isänsä Märten Kiiski, tämän isä Henrik Kiiski ja Henrikin isä suvun kantaisäksi sukututkimuksessa rekisteröity, noin 1650-luvulla syntynyt Matts Kiiski.

On tietenkin selvää, että Kiiskin sukua on ollut ennen Mattsiakin, mutta kauneemmaksi vanhaan aikaan ei sukututkijakaan ole päässyt.

Ukkoni Paavo Kärhä oli syntynyt Kurkijoen Lepousmäellä vuonna 1882 ja kuollut Savojalla vuonna 1928, joten häntä en ole edes nähnyt. Paavon isä oli Johan Kärhä Särkijärveltä, tämän isä Michel Kärhä Särkijärveltä, Michelin isä Joseph Kärhä Särkijärveltä ja tämän isä talollinen Michel Kärhä, joka oli syntynyt vuonna 1752 Särkijärvellä. Ukkoni Paavo Kärhä oli nuorin Johan Kärhän kahdeksasta lapsesta.

Arvi Heinonen

Risto Ahti:

Tarinoita ja kaskuja

”Järki käteen, sanoி hevospitäjän pappi” on Ypäjän kirkkoherran, rovasti Risto Ahdin seitsemäs teos. Risto tunnetaan ”koko kansan pappina”, jolla on ihmisille aina jotain hauskaa sanottavaa: lentäviä sananparsia ja sutkauksia. Hän uskaltaa laittaa itsensä likoon, kun on kysymys hyväntahtoisesta huumorista.

Kaikki tuntevat hänet myös iloisena matkanvetäjänä. Hän on myös juossut elämänsä aikana yli 70 maratonia. Risto Ahti ammentaa huumoria omista kokemuksistaan ja vanhasta kuluneesta päiväkirjastaan. Tällä kertaa hän palaa muun muassa nuoruutensa armeijaan, papin virkatehtäviin

ja elämän kirjavaan arkeen. Lukijalle nauru maistuu.

Jo tuhannet ihmiset Loimaalla ja sen ulkopuolella ovat lukeneet hänen teoksensa Papin Kaskukirja - Riston parhaat sekä Kaskukirja 2:n. Hauskasta kuvituksesta vastaa Tuija Pietilä-Estrada. KustannusHD on toiminut kirjan kustantajana.

muonavarastoomme. Sinä viet sen Luostarin tallille ja ilmoittaudut tallipäällikölle. Kaikki varustus mukaan. Onko mitään kysyttävää?” jatkoi vääpeli. ”Ei, Herra Vääpeli”, totesin ykskantaan.

Siihen päättyivät keittiöpossun hommani sillä kertaa. Jatkosta minulla ei ollut mitään tietoa. Poikkeisin keittiöllä ilmoittamassa asian. Emännät jäivät vähän ihmettelemään, miten he oikein pärjäisivät jatkossa. Lohduttelin heitä, että heille löytyisi kyllä uusia komennettavia, jos tarvitsivat ja että olisihan syöjiäkin sitten yhtä vähemmän. ”Elä sinä naura, asia on vakava”,

totesivat he.

Niin sanoin hyvästit kaikille työkavereille ja läksin kämpille pakkaamaan repuani. Eihän siinä mitään suurta hommaa ollut, koska mitään muuta säilytyspaikkaa omille tavaroille ei ollut, mutta täytyi kuitenkin varmistua, ettei tyynyn ja patjan alle jäänyt mitään. Päiväruokailun jälkeen saapui muonahevonen. Kun sen kuorma oli saatu purettua, läksin ajelemaan luostarille päin kohti uusia tehtäviä. Hiukan jännitti, mutta ajattelin, että kyllä maailma opettaisi.

Jatkuu...

Ystävälle pinkkejä kukkia

Ystävänäpäivä 14. helmikuuta on rehellisen vaaleanpunainen päivä, eikä sitä tarvitse hävetä. Parhaalle ystävälle voi hyvin antaa vaaleanpunaisia kukkia saajan sukupuolesta riippumatta. Onhan miehillä nähty vaaleanpunaisia päällyshousujakin, pinkeistä paidoista tai solmioista puhumattakaan. Vaaleanpunainen mielletään usein jopa tahmean romanttiseksi väriksi, vaikka tosiasiaa värin seuraalaiset vaikuttavat todella voimakkaasti kokonaisuuteen. Kukkakimpussa muut värit voivat syntyä toisista kukista tai erilaisista lisukeista kuten leikkovihreistä, kehyksenä toimivista manseteista tai nauhoista, rusesteista ja muista koristeista.

Vaaleanpunaiset tulppaanit, valkoinen harsokukka ja pitsimäinen mansettikehys samassa kimpussa on kuohuvan ja ylitsepursuvan romanttinen yhdistelmä, jonka voi huoletta antaa vaaleanpunaisen ystäväksi julkisesti

tunnustautuneelle. Romanttista vuodattelu karsastavien tai perusystävälle kukkia hankkivien kannattaa ystävänäpäivänä valita vaaleanpunaisille kukille seuraksi oransseja, tummanpunaisia tai jopa vihreitä kukkia. Silällä tavalla vaaleanpunainen perusilme säilyy, mutta kokonaisuudesta ei tule latteaa tai liian tunteellista. Jos ostaa vaaleanpunaisia tulppaneja, on niissäkin monta eri sävyä valittavana, aina hennosta pinkistä voimakkaaseen, syvään vaaleanpunaiseen asti.

Vaaleanpunainen ei ole yksiselitteinen tai latteaa väri. Se rauhoittaa tunteita, rentouttaa ja tekee katselijansa tyytyväiseksi. Vaaleanpunaisen energisyys riippuu siitä, paljonko väriä on punaista. Esimerkiksi tummaa pinkkiä eli magentaa voidaan käyttää sisustuksessa häiriökäytännön vähentämiseen.

Vaaleanpunainen mer-

kitsee värien symboliikassa lapsellista viattomuutta ja halua säilyä ikuisena pikkulapsena. Se yhdistetään usein myös puhtaaseen ja viattomaan rakkauteen.

Kukkakimppu oikea käsittely

Leikkaa kimpun saatuaasi varsiin uudet, vinot imupin-

nat terävällä veitsellä. Älä käytä saksia. Laita kimppu maljakkoon, jossa on kukkavirkisteellä terästettyä vettä. Lisää virkistevettä tarpeen mukaan.

Leikkaa joka kolmas päivä varsiin uudet imupinnat. Vie kimppu yöksi viileään, niin kukkien kestoikä pitenee.

Tulppaanien maljakkoo-

vesi saisi olla hyvin kylmää. Ennen haettiin pihalta lunta maljakkoon. Näinä aikoina se voi olla vaikeaa, mutta jääpalat ajavat saman asian. Siis jääpaloja aika ajojen maljakkoon, niin vesi pysyy kylmänä, ja kukat kestävät ehkä vähän kauemmin.

Kauppapuutarhaliitto ry

Tontti-sukujen tapaaminen

Tontti-sukujen ensimmäinen sukutapaaminen pidettiin Eurajoella 30.6.2007. Tilaisuus oli järjestetty Räisälä-päivien yhteyteen Eurajoen yhteiskoululla. Tapaamisesta oli ilmoitettu Räisäläinen- ja Kurkijokelainen-lehdissä sekä Satakunnan Kansassa maalikesäkuun aikana. Myös sähköpostitse ja puhelimitse välitettiin kutsuja.

Tilaisuuteen saapui 32 suvun jäsentä, joista suurin osa Johan Tontin sukuhaaraan kuuluvia. Myös joitakin Anders Tontin sukuhaaraan kuuluvia oli mukana.

Tilaisuuden avasi tapaamisen kokoonkutsuja Matti Tontti, joka toivotti suvun jäsenet tervetulleiksi ja esitteli päivän ohjelman sekä taustat tapaamisajatukselle. Kari Tontti kertoi laatiensa tiedostojen pohjalta Karjalan kannaksen Tonttien eri sukuhaaroista ja niiden vaiheista 1600-luvulta nykypäiviin. Varhaisimmat merkinnät sukunimestä ovat jo 1500-luvulta, ja vanhimmat kirjoitusasut nimestä ovat Tompti, Tänti ja Tontti.

Kävi muun muassa ilmi, että kaikki tämän päivän Tontit ovat 1600-luvulla syntyneiden viiden miehen jälkeläisten perheistä. Kolme kyseisistä miehistä on lähtöisin Hiitolasta, yksi Kurkijoelta ja yksi Pyhäjärveltä. Heidän mahdollista keskinäistä sukulaisuuttaan ei ole vielä toistaiseksi pystytty mistään dokumentista

toteamaan.

Väestötietokeskuksen tietojen mukaan vuonna 2007 Suomessa elää 359 Tontti-nimistä henkilöä. Entisenä nimenä se on 135 henkilöllä. Suurin osa, ilmeisesti yli 250 henkilöä, kuuluu hiitolaisen Johan Tontin jälkeläisiin. Valtiosa Tonteista asuu nykyään Pori-Tampere-Lahti-Imatra-linjan eteläpuolella.

Tilaisuudessa keskusteltiin myös mahdollisesta seuraavasta tapaamisesta, ja päätettiin pitää seuraava tapaaminen 2-3 vuoden kuluttua. Ajankohdaksi sovittiin kesälomien aika eli heinäkuu. Tilaisuuden pitopaikaksi ehdotettiin muun muassa Lahden tienoota, koska alueella asuu paljon sukumme jäseniä.

Valmisteleva toimikunta

Seuraavaa tapaamista valmistelemaan ja mahdollista sukuseuran tehtävää ja toiminnan linjausta pohtimaan valittiin toimikunta. Valituiksi tulivat seuraavat henkilöt:

Riitta Tontti, Littoinen, p. 040-524 4956, e-mail: riitta.tontti@tuorla.com
Esko Tontti, Riihimäki, p. 0400-511 096, e-mail: esko.tontti@netti.fi
Kari Tontti, Turku, p. 050-566 5396, e-mail: kari.tontti@tietoenator.fi
Kari Tontti, Helsinki, p. 040-838 2131, e-mail: tontti@welho.com

Matti Tontti, Pori, p. 050-564 6201, e-mail: matti.tontti@nic.fi

Sukuseuran tai muun vastaavan toiminnan tehtäväksi ja tarkoituksiksi kirjattiin suvun vaiheiden ja henkilöhistorioiden selvittäminen, kerääminen ja tallentaminen sekä aineiston saattaminen suvun jäsenille ja tuleville polville tiedoksi. Seuran tulisi myös toimia suvun jäsenten yhdyssiteenä ja tutustuttaa heidät toisiinsa sekä järjestää aiheeseen liittyviä tilaisuuksia ja tapahtumia.

Suvun rakenteen ja henkilötietojen lisäksi toivottiin lisää täydentäviä tietoja siirtokarjalaistaustaisten

Tonttien sijoittumisesta nykysuomalaiseen yhteiskuntaan.

Tiedostoja sukuhaaroista tulisivat jatkossa täydentää tiedoilla suvun jäsenten opiskelusta, ammateista, työtehtävistä, luottamustoimista ja muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan osallistumisesta.

Tietoja voi lähettää Kari Tontille, Raitamaantie 8 D 28, 00420 Helsinki, puh. 040-838 2131 tai sähköpostilla: tontit@welho.com. Karilta on saatavissa aina viimeisin versio sukutiedoista sähköpostitse.

Matti Tontti

Kesäretki Karjalaan

Muutammat Tontti-sukumme jäsenet halusivat yhteiselle retkelle Karjalan synnyinseudulle, minkä johdosta tiedustelen, löytyisikö tarpeeksi (väh. 20 kpl) lähtijöitä seuraavanlaiselle matkalle.

Aika: ma 7.7. - ke 9.7.2008

Matkaohjelma:

- Lähtö Haminasta
- Salpamuseo/Salpalinja/Korsumuseo Miehkälässä
- Viipurin linna/kauppahalli/yöpyminen Viipurissa
- Kotiseutupäivä, Hiitola/Räisälä/yöpyminen Sortavallassa
- Vierailu Valamon luostarisaarella ja tutustuminen luostariin
- Paluu Niiralan raja-aseman kautta Haminan
- Matkalla video Kannaksen torjuntataistelujen selostuksesta

Ilmoita kiinnostuksestasi huhtikuun puoliväliin mennessä sähköpostilla: matti.tontti@nic.fi

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. Johannes Virolainen (8 169 päivää eli lähes 17 vuotta)
2. Hangon
3. Tampereella
4. Mikkelissä
5. äiti
6. juutalaisuus
7. suomenkielinen Raamattu
8. Hella Wuolijoki
9. 17
10. Tanskan salmeksi

MUSIIKKIVÄEN PALVELUPAIKKA LOIMAAN MUSIIKKI

Puh. (02) 7622 950
Oikokatu 3, Loimaa
Avoinna: ma-pe 12-18, la 10-14

Asianajaja

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajotoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN

Varatuomari
Julkinen kauppanvohvistaja
Kauppalankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY

AA, VT Jari Heikman
AA, VT Katri Ranta-Eskola
VT Kaarina Nylamo
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa
Puh. (02) 762 4400, fax 762 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

KukkaBox

Puh. 762 2669

Vastapäätä Loimaan
Aluesairaala

EHT-
liiton
jäsen

Erikoishammasteknikko MARKO ROSENDAHL

Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa

Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

ERLUND-talo

Hengittävä hirsitalo. Rakenteissa ei muoveja eikä epäorgaanisia aineita. Englannin MTV:n valinta Suomen edustajaksi Grand Designs-ohjelmaan.

Asu terveellisesti, hengitä vapaasti unelmiesi talossa, Erlund-talossa!

MELLILÄN HIRSIYÖ
Ysitie 345, 32300 MELLILÄ

Kotimaan myynti:
Juhani Eklund p. 0400-530 979
e-mail: myynti@erlund-house.com